

İSRAFIN HER TÜRLÜSÜ HARAMDIR.

Ey bizleri ve bütün mevcudatı yoktan var eden, varlığından, rahmetinden haberdar eden Yüce Rabbimiz! Her türlü hamdimizi, şükrümüzü, senamızı, duamızı sana arz ediyoruz. Sen kabul eyle Allahım! Hz. Adem'den Hz. İbrahim'e, Hz. Musa'dan Hz. İsa'ya yeryüzünü şereflendirmiş bütün kutlu nebilere selam ve hürmetlerimizi arz ediyoruz.

Kıymetli Müminler!

Bugün sohbetimizde her birimizi çok yakından ilgilendiren, zaman zaman bu harama bulaşmak hususunda ihmalkâr davrandığımız, şayet dikkatli olmaz isek hem dünyamızı hem ahiretimizi hüsrana uğratacak bir konudan bahsedeceğiz. İsrâf!

Kıymetli Kardeşlerim!

Sohbetimizde israfı tanımaya çalışacağız, bu günahıtan sakınma yollarını öğrenmeye gayret edecek, bu konuda bir farkındalık oluşturmaya gayret edeceğiz. Rabbim bizlere ifade edebilmeyi, her birimize istifade edebilmeyi nasip eylesin.

Kıymetli Kardeşlerim!

Sözlükte "haddi aşma, hata, cehalet, gaflet" gibi anlamlara gelen **seref** kökünden türetilmiş olan **isrâf** genel olarak inanç, söz ve davranışta dinin, akıl veya örfün uygun gördüğü ölçülerin dışına çıkmayı, özellikle mal veya imkânları meşrû olmayan amaçlar için saçıp savurmayı ifade eder (*Lisânü'l- Arab*, "srf" md.)

Kur'ân-ı Kerîm'de israf kavramının dört farklı alanda kullanıldığı görülmektedir. Bazı âyetlerde israf şirk, küfür, zulüm, i'tidâ gibi terimlerle din bakımından temel gerçek olan tevhid inancından sapmak, Allah hakkında ve diğer dinî konularda gerçekte ilgisi bulunmayan iddialar ileri sürmekle kalmayıp İslâm'a ve müslümanlara karşı kibirli, alaycı, inatçı, kaba, saldırgan olmayı ve yıkıcı davranışlar sergilemeyi ifade eder.

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ

"Yeryüzünde ıslaha çalışmayıp fesat çıkaran haddi aşmışların emrine itaat etmeyin." (Şuarâ 26/151-152). Bu ayeti kerimede Müsrif olarak Rabbimiz kendisine karşı gelen inkarcıların yani tevhid inancından sapmış olanları ifade ettiğini anlıyoruz. Bir başka ayeti kerimede ise Rabbimiz:

قَالُوا طَائِرُكُمْ مَعَكُمْ أَئِنْ ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ

“Elçiler de, "Uğursuzluğunuz kendinizdendir. Size öğüt verildiği için mi (uğursuzluğa uğruyorsunuz?). Hayır, siz aşırı giden bir kavimsiniz" dediler.” (Yâsîn 36/19) Bu ayette de Rabbimiz “haddi aşan, aşırı giden” anlamında Müsrif kelimesini kullanıyor.

Bazı ayetlerde ise “bir kimsenin isyankârlığa saparak günahlara boğulmak suretiyle kendisine kötülük etmesi” anlamında kullanılmıştır. Rabbimiz Zümer Suresi 53. Ayetinde şöyle buyurur:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ

“De ki: "Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Zümer, 39/53)

İsraf bazı âyetlerde, helâl kılınmış güzel nimetlerin haram sayılması (el-En‘âm 6/141; el-A‘râf 7/81) veya masum bir kimsenin haksız yere öldürülmesi (el-İsrâ’ 17/33) gibi dinî ahkâma muhalefet veya tecavüz anlamında geçmektedir.

Rabbimiz Enam Suresi 141. Ayetinde şöyle buyurur:

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ
مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

“ O, çardaklı-çardaksız olarak bahçeleri, ürünleri, çeşit çeşit hurmalıkları ve ekinleri, zeytini ve narı (her biri) birbirine benzer ve (her biri) birbirinden farklı biçimde yaratandır. Bunlar meyve verince meyvelerinden yiyin. Hasat günü de hakkını (öşürünü) verin, fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez.” (Enam, 6/141)

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيٍّ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ
كَانَ مُنْصُورًا

“Haklı bir sebep olmadıkça, Allah'ın, öldürülmesini haram kıldığı cana kıymayın. Kim haksız yere öldürülürse, biz onun velisine yetki vermişizdir. Ancak o da (kisas yoluyla) öldürmede meşru ölçüleri aşmasın. Çünkü kendisine yardım edilmiştir.” (İsra, 17/33)

Bir kısım âyetlerde ise kişinin kendine ait veya sorumluluğu altındaki mal ve imkânları gereksiz yere harcamasını ifade etmektedir. Rabbimiz Furkan Suresi 67. Ayetinde şöyle buyurur:

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا

“Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır.” (Furkan, 25/67)

İşte bu ayette hepimizin İsrâf denilince aklına belki de ilk gelen manasını görüyoruz; harcamalarla ilgili olan İsrâf.

Ancak aktardığımız üzere İsrâfın pek çok alanda olabileceğini görmüş olduk. Şimdi maddeler halinde hangi alanlarda İsrâf olmaktadır onu detaylandırmaya çalışalım.

İlk olarak hangi alanda olursa olsun İsrâfın her türlüşünün Rabbimiz(c.c) tarafından yasaklandığını okuduğumuz ayeti kerimelerden anlamış olduk. Şimdi ise önemli bazı başlıklar çerçevesinde konumuzu ele alalım:

• Zaman İsrâfı

وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ

“Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir. Ancak, iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir).” (Asr, 104/1-3)

Sure zamana yeminle başlıyor. Asra yemin olsun ki... Rabbimiz(cc) bizim için çok önemli olan zaman kavramına yemin ederek dikkatimizi bu noktaya yoğunlaştırmamızı istiyor. Ardından ise çok genel geçer bir hüküm söylüyor: Muhakkak ki insan ziyandadır.

Bu genel hükmün hemen ardından bu hükümden istisna edilen dört madde sıralıyor. Elbette birincisi iman etmek, ikincisi salih amel işlemek, üçüncüsü hakkı tavsiye etmek ve dördüncüsü ise sabrı tavsiye etmektir. İşte bu dört maddeye uygun hareket edenler zamanı israf etmekten kurtulmuş olacaklardır. Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle buyurur:

نِعْمَتَانِ مَعْبُودٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

“İki nimet vardır ki insanların çoğu onları değerlendirme hususunda aldanmıştır.” (Buhâri, Rikâk, 1)

Özellikle de hayatın hızla aktığı bu dönemde, bu çağın bize dayattığı hızlı yaşa hızlı tüket gibi tamamıyla bu kapitalist siteme hizmet eden argümanlarla bizler maalesef zamanı gerektiği gibi kullanma noktasında pek çoğumuz aldanmış durumdayız. Elimizdeki telefonların, tablet ve bilgisayarların ve maalesef ki televizyonların programları arasında kaybolmuş bir haldeyiz. Zamanımızı dünyamıza da ahiretimize de fayda etmeyecek işlerle harcıyoruz, aslında harcananın tam olarak bizim olduğumuzu, bize verilen ve süresi belli olan ömrümüzün olduğunun farkına var varamıyoruz.

● Yeme-İçmede İsrâf:

Maalesef ülke olarak sınıfta kaldığımız bir konu da Yeme-İçmede yaptığımız israftır. Halbuki Rabbimiz (c.c) Araf Suresi 31. Ayetinde:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُبُّ الْمُسْرِفِينَ

“Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez.” (Araf, 7/31)

Peygamber Efendimiz (s.a.v) ise biz ümmetini şöyle uyarıyor ve bize yeme içmedeki ölçüyü şöyle zikrediyor:

مَا مَلَأَ آدَمِيٌّ وَعاءَ شَرًّا مِنْ بَطْنٍ. يَسْبِ ابْنِ آدَمَ أَكَلْتُ يَقْمَنُ صُلْبُهُ، فَإِنْ كَانَ لَ مَالَةٌ فَت لَ لَطْعَامِهِ
وَتَلْتُ لِشَرِّ ابْنِهِ وَتَلْتُ لِنَفْسِهِ

“Hiçbir kişi, midesinden daha tehlikeli bir kap doldurmamıştır. Oysa insana kendini ayakta tutacak birkaç lokma yeter. Şayet mutlaka çok yiyecekse, midesinin üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe, üçte birini de nefesine ayırmalıdır.” (Tirmizî, Zühd 47)

2024 Gıda İsrafı Endeksi Raporuna göre, dünya genelinde her yıl 1,5 milyar ton gıda israf edilmektedir. Rapora göre, Türkiye’de her yıl 8,7 milyon tondan fazla gıda israf edilirken, Türkiye’de her yıl kişi başına 102 kilogram yiyecek de çöpe atılmaktadır. Gerçekleştirilen gıda israfının yüzde 60’ı yani 631 milyon ton gıda evlerde israf edilmektedir. Tüketicilerin kullanımına sunulan gıdanın yaklaşık yüzde 28’i hizmet sektöründe, yüzde 12’siyse perakende sektöründe israf edilmektedir.

Dünyada her gün 11 kişiden biri aç uyumakta ve 25.000’den fazla çocuk açlık ve yetersiz beslenmeden hayatını kaybetmektedir. İstatistiklere göre, her yıl dünyada 1,5 milyar ton gıda israf edilmektedir.

Dünyada 783 milyonu aşkın insan açlık çekmekte olup, 1 milyardan fazla insan obez, yaklaşık 3 milyar insan ise fazla kiloludur.

● Giyim-Kuşamda İsrâf

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ

“Ey Ademoğulları! Size avret yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise verdik. Takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) elbisesi var ya, işte o daha hayırlıdır. Bu (giysiler), Allah'ın rahmetinin alametlerindendir. Belki öğüt alırlar (diye onları insanlara verdik).” (Araf; 7/26)

Peygamber Efendimiz (s.a.v) bir hadisi şerifte şöyle buyurur:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يُرَىٰ أَثَرُ نِعْمَتِهِ عَلَىٰ عَبْدِهِ

“Allah (cc), nimetinin eserinin kulunun üzerinde görülmesini sever.” (Tirmizi, Edep, 54)

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: ذَكَرَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَوْمًا عِنْدَهُ الدُّنْيَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): “أَلَا تَسْمَعُونَ؟ أَلَا تَسْمَعُونَ؟ إِنَّ الْبَذَاذَةَ مِنَ الْإِيمَانِ إِنَّ الْبَذَاذَةَ مِنَ الْإِيمَانِ

Ebû Ümâme'nin (ra) naklettiğine göre, Resûlullah'ın (sas) ashâbı bir gün onun yanında dünya nimetleri hakkında konuştular. Bunun üzerine Resûlullah (sas), **“Duymuyor musunuz, duymuyor musunuz? Sadelik imandandır, sadelik imandandır!”** buyurdu. (Ebu Davut, Tereccül, 1)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: “لَا يَنْظُرُ اللَّهُ تَعَالَىٰ إِلَىٰ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلَاءَ

“Yüce Allah (cc), kibriden dolayı elbisesini yerde sürükleyen kimseye (rahmet nazarıyla) bakmaz.” (Müslim, Libas ve Ziyet, 42)

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) إِذَا اسْتَجَدَّ ثَوْبًا سَمَّاهُ بِاسْمِهِ عِمَامَةً أَوْ قَمِيصًا أَوْ رِدَاءً ثُمَّ يَقُولُ: “اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ، أَسْأَلُكَ خَيْرَهُ وَخَيْرَ مَا صُنِعَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ

Ebû Saîd (ra) anlatıyor: “Resûlullah (sas) yeni bir elbise giydiği zaman sarık, gömlek ya da ridâ olsun o elbisenin ismini söyler ve şöyle dua ederdi:

“Allah'ım, sana hamdolsun! Bunu bana sen giydirdin. Senden bu elbisenin hayrını ve hayırda kullanılmasını istiyorum. Onun şerrinden ve şerde kullanılmasından da sana sığınıyorum.” (Tirmizi, Libas, 29)

● Emek İsrafı

İsrafın yapıldığı alanlardan birisi de insan ve emeğin zayi edilmesidir. İnsana, insanüstü bir değer verip onu yüceltmek israf olduğu gibi, onun kadrini ve kabiliyetini bilmemek de israftır.

Çocuklara önem vereceğiz diye, büyükleri ihmal etmek, onları horlayıp dışlamak israftır.

Bilgili ve becerikli insanları değerlendirmemek ve onları faydalı olamayacakları sahalarda çalıştırmak israftır.

İnsanların güç ve gayretlerini, haram olan yerlerde harcaması günah ve israftır.

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَى ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوْفَى

“İnsan için ancak çalıştığı vardır. Şüphesiz onun çalışması ileride görülecektir. Sonra çalışmasının karşılığı kendisine tastamam verilecektir.” (Necm, 53/39-41)

Abdullah b. Ömer'den nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **“Çalışana ücretini, teri kurumadan verin.”** (İbn Mâce, Rühûn, 4)

Ebû Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: **“Yüce Allah şöyle buyurur: ‘Kıyamet gününde karşısına bir hasım olarak dikileceğim üç çeşit insan vardır: Benim ismimi kullanarak söz verip sözünde durmayan kimse, hür bir insanı köle diye satıp parasını yiyen kimse ve bir işçiyi istihdam edip işini yaptırdığı hâlde ücretini vermeyen kimse.’”** (Buhârî, İcâre, 10)

İnsanın görevi ve sosyal mevkii ne olursa olsun, kendi işini kendisinin görmesi, geçimini el emeği ve alın teriyle temin etmesi övgüye lâyık bir davranıştır.

Tüketime değil, üretime yönelik büyük-küçük her çaba övgüye lâyıktır. Her işini kendisi yapan kimselere, “Kimseye beş kuruş vermez, her şeyi kendisi yapar, pinti, cimri..” gibi birtakım ithamlar yöneltmek asla doğru değildir. Herkes yapabildiği işi bizzat yapmalıdır. Tamir ücretlerinin nerede ise yeni eşyâ fiyatları düzeyine çıktığı günümüzde, evde ocakta onarılması gerekli işleri bizzat yapabilmek hem ekonomik hem de faydalı bir meşguliyettir. Unutmamak gerekir ki, Hz. Peygamber de elbisesini diker, ayakkabısını tamir eder ve hayvanını bizzat sağlar, ev halkına ev işlerinde yardımcı olurdu.

Günümüzde İslâm ülkelerinin, sahip olduğu ekonomik imkânları malesef kendi irâdeleri ve gayretleriyle değerlendirememekte olmaları, gelişmiş ülkelerin sömürgesi konumunda bulunmaları yürekler acısı bir durumdur. Tabîi bu durum, açıklamaya çalıştığımız hadislerin ne kadar önemli, isâbetli ve kapsamlı tavsiyeler içerdiğinin de göstergesidir.

- **Kaynakların İsrafı**

Kaynaklar bir ülkenin sahip olduğu yeraltı ve yerüstü zenginlikleri olan; denizler, akarsular, ormanlar, tarıma elverişli araziler, kara ve deniz hayvanları ile madenlerdir.

Lüzumsuz kullandığımız lamba, boşa akan su damlası, bahçede ve saksıda olması gerekirken koparılan çiçek, bir müddet sonra çer-çöp olan çelenk, çeşitli sebeplerle katledilen orman ve ağaçlar birer israftır.

Allah'ın insanlar için verdiği nimetlerin, olumsuz kullanımı israftır. Yapılan her israf, o nimetin elden çıkmasına neden olacaktır.

Dünyada her 10 kişiden 1'i temiz su kaynaklarına erişemiyor. Türkiye, üç tarafı suyla çevrili bir ülke olsa da tatlı su varlığı açısından zengin bir ülke sayılmıyor.

Ülkemizde enerji israfı göz ardı edilemeyecek bir derecededir. Kamu kurum ve kuruluşlarımız da dâhil olmak üzere evlerimizde, iş yerlerimizde, sokaklarımızda enerji israfı konusunda gerekli titizlik gösterilmemektedir. Hâlbuki israf edilen enerji, ülkenin kaynağının israfıdır.

Kıymetli Kardeşlerim!

Millet olarak son yıllarda ve özellikle bize yaşatılan pandemi dönemi sonrasında gittikçe artan bir israf daha var: **İlaç İsrafı...**

Yapılan araştırmalar, her 100 evden 80'inde bir ya da birden fazla türden ilaç bulunduğunu gösteriyor.

Bu ilaçların büyük bir bölümünü antibiyotikler, ağrı kesiciler, ateş düşürücüler ve romatizmal ilaçlar oluşturuyor. Evde bulunan bu ilaçların sadece beşte biri, gerçekten evde ilaç ihtiyacı olan bir hasta tarafından kullanılıyor. Geri kalan ilaçlar evde lüzumsuz olarak bulunuyor. Evde lüzumsuz olarak bulunan bu ilaçların ülke ekonomisine yıllık maliyetinin 8 milyon dolardan fazla olduğu tahmin ediliyor.

Bütün bu alanlar ve çok daha fazla alanlarda israf etmemeye özen göstermemiz gerekir. Çünkü hiçbir kaynak sınırsız değildir ve bir gün mutlaka tükenecektir.

Peki bizi israfa sürükleyen sebepler nelerdir? Neden israf ederiz? Şimdi bu sorulara cevap arayalım.

Kıymetli Kardeşlerim!

İsrafı hazırlayan sebeplerin başında **tüketim arzusu** vardır. Fıtrattaki mala düşkünlük arzunu frenlenmeye alıştırmadığımız sürece insan kendini israf içinde bulur.

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ
وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاٰبِ

“Kadınlar, oğullar, yük yük altın ve gümüş, salma atlar, davarlar ve ekinler gibi nefsin şiddetle arzuladığı şeyler insana süslü gösterildi. Bunlar dünya hayatının geçimliğidir. Oysa asıl varılacak güzel yer ancak Allah'ın katındadır.” (Ali İmran, 3/14)

Ancak bütün bu süslere karşı Müslümanca tavrın nasıl olacağını yine Rabbimiz bildiriyor:

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا
وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْفَاسِقِينَ

“De ki: "Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz bir ticaret ve beğendiğiniz meskenler size Allah'tan, peygamberinden ve O'nun yolunda cihattan daha sevgili ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyin! Allah, fasık topluluğu doğru yola erdirmez." (Tevbe, 9/24)

İsrafın bir başka sebebi **sosyal çevredir**; insanların birbirlerinden görerek etkileşimleridir. Diğer bir sebep "**reklâm**" unsurudur. Özellikle göze ve kulağa, ya da hem göze hem kulağa hitap eden reklâm araçları, tüketim ve israf ekonomisinin motorları gibidir. Yaz, kış, sezon sonu, yılbaşı, bayram vs. gibi kampanyalar...

Kredi kartlarının cazip dünyası, vadeli satışlar, düşük faizli tüketici kredisi gibi tüketimi kolaylaştıran pek çok etken israfa sebep olmaktadır.

Kıymetli Müminler!

Sonuç olarak yerini bulmayan bir tuğla parçası, yırtılıp atılan bir kâğıt, çöpe atılan bir ekmek (parçası), cam kırığı, hayvanın yemesi gerekirken çevreye atıp saçtığımız meyve kabuğu vs. bir israftır. Hayvana hayvan muamelesi yapılması gerekirken haddi aşarak, pek çok insana gösterilmeyen ilgiyi göstermek israftır.

İslâm'a göre, evrendeki her şey Allah'a aittir. İnsanların elde ettiği mal ve mülkün hepsi O'nundur. Yüce Allah insanla birlikte yeryüzü ve çevresinde, bütün canlılara yetebilecek ölçüde rızık ve nimet de yaratmıştır. Kâinattaki her canlının rızık, Yaratan tarafından lütfedilmiştir.

Meşrû yollarla elde edilen mal ve servetin harcanması veya tüketiminde de meşru ölçüler çerçevesinde hareket etme zorunluluğu vardır.

İsraf, sadece fertlerin değil toplumların çöküşünde de en önde gelen etkenlerden birisidir. Verilen her nimetten sorguya çekilme yaptırımı, israfın önlenmesinde önemli bir etkidir.

Rabbimizin bizden istediği harcama ve tüketim dengesini veciz bir biçimde ifade eden şu ayeti kerime ile sohbetimizi sonlandıralım:

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا

“Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır ve çaresiz kalırsın.” (İsra, 17/29)

Rabbimiz bize her alanda olduğu gibi harcama ve kaynakları kullanma konusunda da israf ve cimrilik etmeden dengeyi koruyabilenlerden eylesin. Amin.